

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr., — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tis-
karni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Od danes naprej pošiljamo „Slov. Tednik“ samo še tistim čast. naročnikom, ki so naročnino naprej plačali.

Opravništvo „Slov. Tednika“.

• Domače stvari.

— (O d R a d e č) pod Kumom se nam piše 27. okt.: Iznenadila nas je letošnja jesen sè svojo toploto. Predzadnjo nedeljo je bilo pri nas celo 22 stopinj toplote po R. v senci, ter marsikdo se je pritoževal, ka mu srajca promače. Na moštu je zdaj „črnivec“ in uže pošilja našim kmetom v možjane goreče jezike, ter „znajo nemškovati“ držaje ga bučo v roci v kakovšnej zidanici. Cena je vzrastla moštu ta teden uže na 6 — 9 florinov vedro. Starina je uže pošla pri nas in naši krčmarji bodo rajši plačevali novega še dražje, nego je sedaj, če tudi po Franciji, ki je prva vinstvena država v Evropi in Italiji baje ne vedo kam z vinom, kajti vožnina iz tujih držav bi vino po naših krčmah preveč podražila. V srce me je bolelo, ko sem videl kako ravnajo naši kmetje z grozdem in moštom. Celi dan (in še dalje tudi) stoji odprta kad zmečkanega grozdja ter vleče kisajoči mošt preobilo čreslovino iz pecljev, ki se kar, tebi nič, meni nič, puščajo v drozgali, kakoršna je prišla izpod valjanja. To valjanje naši brentači često prejako stiskajo, da stisnjeni pecelj še več čreslovine, daje iz sebe. Poleg tega pa kmet pušča, da se v odprtej posodi lahko kislec (oksigen), ki je v zraku veže z nastajajočim alkoholom, kar se preminja v aldehik ter konečno v kis ali jesih! Ti dve napaki, preveliki napaki,

naj bi se odpravili najprej iz našega kletarstva. Ker pa naši narodni učitelji še ne vedo povedati kmetu kaj tacega, naj bi uže vendar kmalu dobili mi dolenski kmetje toliko potrebno kmetijsko šolo, katere nam naš poslanec g. Dežman ne privošči! Gospodine, vi uže še morda prijdete v našo cerkev k maši o bodočih volitvah? Tačas bodemo uže gledali, da ne pošljemo mačke po klobaso! Kakošen naprednjak ste? Niti slovenskih knjig, niti kmetijske šole nam ne privoščite! Za popotnega učitelja bi vsaj kdo skrbel, da bi nam v slovenščini oči odpiral gledé kmetijstva. Za take popotne učitelje se pa uže naprej zahvaljujemo, kakoršni so baje po Štajerskem, ki baje hode slovenskemu kmetu, ki nemščine ne umeje, le v nemščini razlagat kmetijstvo! če tudi Slovenec za vse davke plačuje, kakor Nemeč nad Radgono.

(Z Dunaja) se nam piše 27. oktobra.: (Dolenjska železnica) Gotovo vas bode mikalo pozvedeti, kako stoji kaj z dolensko železnico Ljubljana-Karlovec. Iz prav dobrega vira vam povem, da minister Banhans neče ničesa slišati o zidanji te železnice, in vse, kar hoče storiti, je to, da bi poslal par inženirjev, da bi železnico premirili. Vendar naši poslanci zaradi tega še niso obupali, da bi se stvar še v tej sesiji ne rešila — ugodno, posebno ker nij kakor znanó ogerška vlada nikakor nasprotnica te črte. Dobro bi bilo potezanje naših poslancev podpirati s tem, da bi občine na Dolenjskem, vse, tudi tiste, ki ne leže ob projektirani železnici, pošiljale peticije na obe hiši državnega zbora in v njih posebno siromaštvo, prouzročeno

po nevihtah naglaševali. Sliši se tudi, da mislijo tudi dolenjska mesta poslati v tej zadevi deputacijo do cesarja, kar gotovo ne bode brez uspeha. Peticije naj bi se poslale brž kateremu naših državnih poslancev dr. Vošnjaku, dr. Razlagu, Pfeiferju, Barbu . . . da jih izroči.

— (Iz Gorenjskega) se nam piše: Na Gorenjskem so posebno gozdne reči grozno zamotane tako, da kmet ne ve, je-li pečen ali kuhan. V gozd se tako rekoč še pokazati ne sme. Čudno je to, da se kmetom še potrebna drva za kurjavo ne skažejo. Sam sem jih slišal tožiti. Strehe in pode imajo nekateri vse raztrgane, pa ne morejo dobiti toliko lesa, da bi si jih popravili. Kako je to, da so pred nekaterimi leti smeli ne le za domače potrebe, temuč tudi za kupčijo sekati, zdaj pa naenkrat nimajo nobene pravice več? Ko bi si gorenjski kmet z živinorejo ne pomagal, mora lakote poginiti. Kdor gorenjsko pozna, bode vedel, da se na polji ne pridelava toliko, da bi se moglo žito prodajati. Živinoreja je poglavitni faktor za Gorenjca, živina mu da toliko, da more davke in druge denarne potrebe plačati. Za to opomenimo tudi naj se pri uredovanju gozdnih homatij to ne prezira, temuč naj se kmetu vsaj še paša pusti, če se mu drugo uže vse misli vzeti, kakor namreč kmet sam pravi, da mu bodo vse pobrali, ker on to tako sodi, da denar vse premore. Kmet pa denarja nema in se tudi pravdati ne more.

Pravijo sicer, da se paša kmetu ne jemlje; ali faktično je to drugače. Ravno letos se je to pokazalo, ko so se ubogim ljudem koze pobile ali pobrale. In ljudje so vedeli povedati, da je g. Seitner rekel: „Letos bomo koze, drugo leto pa še ovce“. Tako sem slišal tačas govoriti, ko so se koze pobile. In gospod Seitner se je neki zanašal, da, ako bi se kakemu gozdnarju le kaj primerilo pri rubovanju, se bodo kmetje kot puntarji tožili, in vlada bo dala vojake, da kmeta pomečkajo. Ali je gospod S. res tak plan imel, kmeta na ta način tlačiti in mu vse pobrati, tega mi on nij pravil, pač sem pa to slišal od kmetov.

— (Od Svibnjega) se nam piše 28. okt.: Korun ali krompir je v gospodarstvenem oziru zelo velike važnosti. To priznava graščak in kmetič, če tudi so ob času, ko se je bil še le zanesel v naše kraje, hudo mrmrali na-nj tedanji „konservativci“, kakor se tudi sedaj premnogi jako hudujo zastran kakovšne nove iznajdbe ali uvedbe, katero kdo priporoča kmetu, ki ima to večno napako, da tudi dobrej reči dolgo ne zaupa in je tudi neče rabiti. Prvi njegov korak je, da nese za sv. mašo na Kum ali pa na Ključevico za kmetijski napredek; pa tudi drugo leto mu baš tako, ali pa še hujše gnjije korun, ter niti sebi, niti svojej živini ga nema na razpolaganje. Tudi meui se je taka godila. Kar pa dobim v roke nek napredovalen časnik, kateri nij nevoščljiv kmetu v nobenem oziru, ter se naučim iz njega pridelovati te amerikske podzemljice. Pred sem, kakor moji sosedje, gnojil korun v pričo, s hlevskim gnojem, kakor ajdo! Letos ga pa le še nekoliko posadim, po starej neumnej nezmotnosti, vsega drugoga na baš istej njiivi, pa v napredovalnem smislu. Pognojim mu s hlevnim gnojem, namreč v začetku zime in mu naredim praho. Spomladi podorjem korun pa le dobra 2 palca, ne pa tako globoko, kakor druga leta. Za to pa mi nij trebalo preplitvo orati; nego dalje h kraju brazde sem ga pometaval. Pred sem ga podoraval tudi uže ta čas, ko je bila zemlja še mrzla, ter mi je gnjil pod brazdo, predno je mogel zeleneti; sedaj pa sem ga posadil, ko je bila zemlja uže topla. Tudi nijsem bil tako skob, da bi bil sadil tenke obrezine, kajti mislil sem si: kakor pišče potrebuje beljak v lupini, predno toliko doraste, da more zobati žito; kakor uživa mlada kal tudi sploh v rastlinstvu semensko tvarino, dokler še ne more piti iz zemlje v vodi razpuščene hrane (mozgovine); baš tako tudi korun ne more biti bog vé kaj, ako mu ne privoščimo za jačje čimenje malo debelejših obrezin (krhljev). Do sedaj sem prodajal pepel pepelarjem; sedaj pa ga bodem vsega razen goric in travnikov tudi na njivah za korun rabil, tako, da mu ga o podoravanju

pest privržen v brazdo. Korun namreč zelo ljubi, kakor trsje, pepeliko. Po starem koptu in po novem načinu letos na prav tistejnivi sta se razločevala, kakor noč in dan. Gospodarji, nikar torej ne prodajajte rastlinam tako potrebnega pepela za par rujavih novčičev.

Naprednjak.

— Iz pod Žalca) v mariborski okolici se nam piše 20. okt.: Ker od nas nij nobenega glasu, utegnil bi marsikdo misliti, da se nam v vsem dobro godi. ter da se nemamo o ničem pritoževati. A žalibog vsestransko nas tlačijo neugodne razmere. Naš letni pridelek je kaj majhen. Škodoval nam je bil v spomladi mraz, potem pa toča in nevihte. Ajdo je komaj vsejano poplula ploha, ki je mnogo rodovitne zemlje iz našega bregovja nesla v Dravo. Sadja nemamo nobenega, tudi vinogradi bodo težko povrnili trud enoletnega obdelovanja. Naše srenjske ceste so zelo zanemarjene. Konec meseca julija je huda voda razdjala cesto po brestničkem*) grabnu in od teh dob krešejo naši kmetje, vozeči vejnik, drva in mnogo drugega lesa na Kamco in Maribor, po trdem kamenji, ter si poškodujejo živino in vozove. Županoma, križanskemu in brestničkemu, pa se nij vredno zdelo za popravo cest skrbeti; menda nijsta imela časa, ker vedno Seidlu „mamelukata“.

Vrh tega je pa naše ljudstvo nevedno in nezmožno pomagati si, ker nema pravega poduka niti v šoli niti ne v cerkvi. Mesto da bi se na pameten način dramilo in budilo zaspane duhove, ki itak nemajo pojma o klerikalcu ali liberalcu, vlada temveč pod geslom „vera je v nevarnosti“ škodna jezljivost in nesterpljivost, napada se, tukajšnjim prebivalcem še neviden nasprotnik in tako se le plaši, draži in razdvojuje. Razbegan narod pa neizmerno škodo trpi, ter nema pravega zaupanja do nikoga. Dokaz temu so uže lanske volitve volilnih mož. Duhovnik je na vso moč delal proti Seidlu a prvotni volilci, njegove ovčice, so se mu skoraj vsi izneverili, ter pali v žrelo nemčurjem. Smemo li upati poboljšanja, je-li voditelj stopil na pravo pot? Kam hočemo

potem deti izrek duhovnika, ki je djal, da mu je nemški Seidl ljubši nego liberalen Slovenec?! Da žalostna nam majka ako je Vam slovenska narodnost stoprv druga če ne zadnja stvar“. Kedaj pridete do zrelega mirnega izpoznanja, da moramo narodnjaki vsi biti in v tem tudi složni kolikor se da?

— (Iz Trsta) se nam piše 19. okt.: V Skednji pri Trstu uže nij bilo nobene veselice narodnega značaja, od kar je čitalnica zaspala, ko so namreč nekateri prestrojivali jo v neko cerkveno-politično društvo. 11. t. m. pa je bila zopet enkrat beseda z igro „Dobro jutro“ in drugimi zanimivimi programnimi točkami, katere so se kaj lepo izvršile. Bila je beseda v spomin neumrlega pesnika Simona Jenka osnovana. Zbralo se je ogromno število udeležencev iz vseh krajev okolice in tudi tržaška slovenska inteligenca je bila obilo zastopana. Dvorana, akoravno za tamošnjo vas ne majhena, nij mogla vseh v svoj prostor spraviti. Pevci pod vodstvom gospoda učitelja so pokazali, kaj more dobra volja storiti; lepi ubrani glasovi so nas iznenadili. Krepki slovenski kmetski fantje so zapeli, da se je sleherni čudil.

— (Celjsko mesto) je ministra Chlumetzkega za častnega meščana izvolilo.

— (V goriško semenišče) je letos vstopilo samo 5 gojencev.

— (Učiteljsko društvo) nameravajo napraviti učitelji Logaškega okraja na Notranjskem. Tako se nam piše.

— (Iz Senožeč) smo prejeli dolžji dopis, ki občno veselje tamošnjega kraja izraža, da so se iznebili dozdanjega nepriljubljenega nemškutarskega sodnika in birokrata P., kateri je na slovenske vloge kljubovaje pošiljal nemške „bescheide“ itd. Veselé se dohoda novega sodnika g. Kržiča.

— (Iz zgornje Koroške) se nam piše, da se je vrlzasluženi narodnjak, gospod Ferdo Vigele svojemu častnemu poslu, kot župan ziljsko-bistriški nekda odpovedal. Če se poročilo uresniči, bi bila gotovo velika škoda za vso ziljsko-slovensko dolino,

Enacih mož, kakor je vsega spoštovanja vredni Vigele, ki je tudi utemeljitelj bistriške posojilnice, nam zelo primanjkuje!

— (Živinska kuga.) Iz Sodražice se nam piše 21. oktobra: Goveja kuga v naši okolici in na Oblokah hudo razsaja; požrla je veliko in lepe živine. V vasi Podklanec (sodražke fare) je v kratkem 12 goved po komisiji pobitih, denes so zopet v bližnji vasi na Strmci (bloške fare) 31 goved pobili; govori se, da se je tudi na Gori (kamor je šla denes komisija) ta strašna bolezen začela. Trpeti morajo poleg teh katerim je živina pobita, tudi drugi kmetje iz bližnjih vasij, ker morajo imeti vso živino zaradi te bolezni zaprto. Ubogi kmet!

— (O živinski kugi) na Kranjskem poroča deželna vlada, da je njeno stanje bilo do 18. okt. sledeče; v okrajnem glavarstvu logaškem so okuženi okraji: Runarsko, Metulje, Studenec, Nemška vas, Velike Obloke, Kramplje in Stari trg v okraji Lož in Cerknica; v kočevskem glavarstvu pak Podklanec v ribniškem okraji. V 23 okuženih poslopih je crknilo čvetero govedine, 14 obolelih goved je bilo ubitih in 80 goved, 6 ovac in 13 koz kot sumljivih ubitih. — V vsem logaškem okraji so semnji prepovedani.

— (V Ljubljani) se bode zidalo poslopje za izobraževališče učiteljev in učiteljic. Ministerstvo je uže naročilo deželni vladi, naj ugoden prostor poišče in priprave stori.

— (Slovenska Matica) je sledečo adresu, kot pozdrav hrvatskemu vseučilišču o njegovem otvorjenju poslala: „Nam Slovanom na jugu, ki hočemo po svoje vspeti do višje izobraženosti, boriti se je z mnogimi zaprekami, zlasti s takimi, ki jih stavijo drugi narodi, Slovanom neradi priznavajoči pravo, po svoje se razvijati. V tej borbi pa bi onemogli, ako si ne bi od časa do časa stopnjema kaj priborili, ako se jim ne bi tedaj pa tedaj katera izmej dolgo in živo gonenih nad izpolnila, ter okrepcala borilce za daljno borbo. — Vam bratje Hrvati, pa ne samo Vam, ampak vsem Jugoslovanom, tedaj tudi nam Slovencem, se je zdaj ena najlep-

ših nad izpolnila: iz domačega vira Vam bode za naprej mogoče z najvišjo vednostjo pojiti vedoželjno mladino. Dovolite, da vam o tej priliki izrečemo, da se Vašega vseučilišča tako srčno veselimo, kakor se ga Vi veselite. — Neugodne okolščine so nekak zid postavile mej nami in Vami, tako da se ne moremo od Vas priborjene dobrote še zdaj v tej meri poslužiti, kakor bi želeli. Ali trdno upamo, da tekoči čas poravnava vse zapreke, ki nam branijo do slovanskega vira višjih vednosti, saj nas srca in jezik vežejo z vezjo ki bode, upajmo, trdnjša od razdirajoče sovražne sile. Vseučilišče, sedaj od Vas odprto, hočemo smatrati kot zvezdo ki je tudi nam Slovencem vzšla na našem narodnem polji, kot porok srečnejše bodočnosti. V to ime se strinjajo naša srca z Vašimi v živi želji: „naj se dviga, naj se krepí naša alma mater na slovanskem jugu“.

— (Iz Svetinj v ljutomerskih gorica) se nam 20. okt. piše: Denes se je pri nas v vinogradih začela bratva; grozdje je prav zrelo, tedaj bode tudi vino gotovo bolje nego lani, samo menj ga bo. Čul sem, da je neka gospa pri Jeruzalemu prodala mošt od kodi po 15 gl. vedro. V kratkem bolj na tanko.

— (Praznih učiteljskih služeb) je zdaj na Kranjskem nad 40, dasi so baje vsi letos izšolani učiteljski kandidatje službe uže dobili.

— (Za sirarstvo) v naših planinah je razpisano več daril, eno po 500, dve po 400 in dve po 300 gl. za katera se mogo potezati sirarska društva, ki delajo uže vsaj od letošnjega poletja. Prošnje do 15. nov.

— (Iz Brežic) se „Tgpst.“ poroča: 16. t. m. se je zbralo na večer pri posestniku Janezu Šetincu v Bukovšeku okolo 15 ljudi, da bi turšico ličkali. Navzoči je bil tudi nedavno na odpust prišli Martin Mežnarč, ki je pripovedoval svoje doživke in prigodbe iz vojaškega življenja, toda enmalo pretirano, in to tako, da je njegov starši brat Janez Mežnarč, ki je bil svoje dni tudi vojak, bahanje in pripovedovanje mlajšega brata osmešil, ter se sklicaval na svoje

dogodke vojaške, o katerih prvi niti pojma nema. Prične se hud kreg z ubojnim grozenjem; navzoči vojaški odpuščenci Jan. Zagorec, Mart. Stergar, pokrivač M. Krulec se potegnejo za Jan. Mežnariča, ko mej tem najstariši obéh bratov Mih. Mežnarič, ki je ob enem tudi krčmar, zagovarja Mart. Mežnariča. — Jan. Šetincu gotovo ta hrup nij bil ravno prijeten, ker je Martinu Mežnariču in njegovim trem privržencem pokazal vrata, vsled česar so z hrupom in grozé odšli. Martin in Janez Mežnarič so bili vračaje se domov na cesti zavratno napadeni od onih štirih tovarišev, z vilami in koli; hišni posestnik Miha Mežnarič strašno na celem telesu razmesarjen, je na mestu mrtev obležal, o Jan. Mežnariču se pa še dvomi, ostane li pri življenji, ali ne. Glavni hudodelec Mih. Mežnarič se je izdal sam sodnji, J. Zagorec in M. Stergar so bili ujeti, M. Krulec je pa pobegnil.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Državnega zbora odsek za poravo uravnave davkov je sklenil, da so uradni prostori duhovnikov davka prosti, a ne njih stanovanja. — Nasvet, da bi bili kloštri davka prosti, je bil zavržen. — Dr. Supan je voljen za poročevalca o peticiji italijanskih Tirolcev, glede ločitve od nemških deželanov in samostalnega dež. zbora v Trientu.

Ministra **Stremajerja** so 21. t. m. dunajski študentje, okolo 800 jih je bilo, pri instalaciji novega rektorja z velikim sikanjem in „preat“-klici iz sobane spremili. Povod temu je znani ondanšnji Stremajerjev ukaz, naj profesorji bolj strogo s študenti postopajo.

Proračun za leto 1875 kakor ga je **finančni minister** državnemu zboru 20. t. m. predložil, kaže, da je 381 milijonov in 782.551 gld. potrebščine. Dohodkov pa bode po računu 369 milijonov in 429.694 gld. Torej bode zmanjkljaja 12 milijonov in 352.857 gld. Ta deficit se pa pokrije iz rentne reserve, ki ostaje na porabo po postavi od 24. dec. 1873. l. Finančni minister pravi, da najboljši pomoček, s katerim se dohodi z razhodi v državnem gospodarstvu zravna je izvršenje davkov-

ske reforme, katero naj zbornica hitro v posvet vzame.

Na **Ceškem** so bile 20. okt. volitve v državni zbor. Mladočehi so zmagali na dveh krajih, voljena sta dr. Trojan in dr. Sladkovski. V zadnjič je bil samo zadnji voljen. Po drugod so dobili lepe manjšine. Dr. Nittinger je samo za deset glasov padel Torej ta stranka raste kljubu vsem psovanim staročehov, ki bi radi „mlade“ le uničili ne pa pogodili se z njimi.

Magjari se ne morejo utolažiti, da je svečanost otvorjenja zagrebske univerze imela bolj jugoslovansk značaj in da nij bilo ogerskih zastav niti nazdravov ogerski državi. Kakor „Naplo“ tako tudi „Pester Lloyd“ v prvem članku Hrvatom očita, da nijso „omikani“, ker nijso Magjarom ljubezni kazali. Kako razdražen je Magjar vidi se iz tega, da Hrvatom kar s „flegel“ in „mangel an guter sitte und bildung“ sveti. — „Naplo“ pa toži, da nihče ne more prorokovati, kako daleč se bode še „slovanska propaganda“ razvila in ali bode magjarski zaveznik ali oster protivnik.

Vnanje države.

Iz **Španije** se poroča o novih pobitjih karlistične armade. Karlističnega poveljnika Lozano je general Daban pri Bogarri otepel in v begu ujel. Ker je Lozano železnico podiral in 4 železniške uradnike usmrtil, postavili so ga pred sodbo. — Karlisti so zapustili provincije Alicante in Murcia. — Don Alfons je hotel reko Ebro prestopiti s svojo vojsko ali vladna vojska mu je to ubranila in ga v beg zapodila.

Angleži so v **Indiji** ujeli, kakor se iz Londona poroča, glasovitega voditelja veliko-indijske vstaje 1857. l. Nana Sahiba. — Ker ga je umrl indijski kralj Tipoo Saiba adoptiral, angleška vlada v Indiji ga pa nij hotela za naslednika spoznati. Osnovel je tedaj zoper Angleže, katere je smatral za tujce, ki hote indijske narode iztrebiti pod masko civilizacije in kulture zaradi dobičkarstva, — 1857. l. zaroto, katere privrženci so pomorili vse Angleže pod vodstvom generala Wheelerja — 450 osob. Toda uporniki so bili kmalu premagani in Nana Sahiba je pobegnil, kot drugi indijski Sebastijan, — za celih 17 let! Pomorjeni Angleži so bili potem še preveč maščevani, ker so pomorili angleški vojaki celo kraljevo rodovino, 150 knezov in 500 duhovnov. Ako tedaj Angleži obsodijo Nana Sahibo k smrti, ki je branil svojo domovino pred tujci, store to le iz politične strasti.

Gospodarske stvari.

Velikost davkov v raznih deželah.

Daleč po svetu tožijo, kako zelo so ljudje z **davki** preobloženi. Razmera mej davki in prebivalci je v raznih državah kaj različna, kakor različni so tudi razni davki imenovani. V Avstriji so ti davki — po Jesenkovem „Občnem zemljepisu“ (str. 140): „zemljiščni in hišni davek, pridobnina, dohodnina (tem skupaj pravijo neposredni davki), dohodki od državnih posestev, od kovanja denarjev in od raznih rudnikov, od pošte in telegrafa, pa razni posredni davki, namreč: potrošnina ali užitnina in col, dohodki iz samoprodaje soli in tobaka, od štemplja, loterij in punciranja, cestnina in

razne pristojbine (takse).“ Zelo enako imenujejo se davki tudi po drugih državah.

Sledeče kazalo kaže, koliko davka pride v vsakej državi na enega človeka povprek. Preračunal sem dotične davke vse na franko, obče znani francoski denar — 5 frankov = 2 gold. avstrijske veljave, da se razne države lažje mej soboj primerjajo. Podlaga temu pregledu so uradni proračuni, katere so dotični zbori potrdili, ali so jih pa nekatere neomejene — neustavne vlade same prijavile. Množica ljudij ali prebivalcev dotičnih dežel je povsodi postavljena po najnovejši ljudski štetvi, in sicer z onimi svotami, katere je v dotičnih oddelkih priobčil Jesenkov „Občni zemljepis.“)

Ime dežele in leto	Davki razdeljeni mej posamezne prebivalce				
	Na enega človeka pride povprek				
	Neposrednih davkov	Užitnine	Colnine	Drugih davkov	Vseh skup
v frankih.					
Francija 1873	11·5	23·6	8·7	17·4	61·1
Velika Britanija 1872—73	8·9	19·0	16·4	7·8	52·5
Republika Argentinska	—	—	45·0	0·8	45·8
Zedinjene države v S. A. 1873—74	2·5	12·5	28·2	2·0	45·1
Holandsko 1873	12·5	16·3	3·2	9·5	41·6
Avstrija (Cislajtan.) 1873	11·2	16·9	2·9	5·9	36·9
Italija 1873	14·6	10·5	3·4	3·1	31·6
Kanadsko 1871—72	—	7·0	18·9	0·4	26·3
Brazilija 1872—73	2·0	0·1	21·7	2·3	26·2
Belgija 1873	7·5	5·2	2·5	8·8	24·0
Portugalsko 1873	7·1	6·5	7·2	3·1	23·8
Čilsko v J. Am. 1872	2·5	3·6	15·0	1·1	22·2
Badensko 1873	7·5	5·2	3·7	5·6	22·1
Virtembersko 1872—73	8·3	8·2	3·7	1·0	21·1
Prusko 1873	7·0	5·9	3·7	4·3	20·9
Nemško carstvo 1872—73	6·8	6·0	3·7	3·7	20·3
Ogersko (Translajt.) 1872	6·3	8·5	1·0	3·4	19·3
Rusko 1873	5·4	9·6	2·5	1·0	18·5
Bavarsko 1872	4·6	6·6	3·7	3·1	18·1
Grško 1873	7·5	0·3	6·5	2·0	16·3
Švajcarsko 1868	5·0	10·7	10·7	10·7	15·7
Sasko kraljestvo 1873	4·6	5·9	3·7	1·1	15·4
Norveško 1872	—	3·7	9·9	0·4	14·0
Rumunsko 1873	6·5	4·0	4·0	4·0	10·5
Srbsko 1873	5·6	0·5	1·6	0·6	8·4
Turško 1872	? 3·5	? 1·0	? 0·6	? 0·1	? 5·0

Števila tega kazala tako jasno govore, da jih nij treba nikakor tolmačiti. V deželah v državnem zboru na Dunaji zastopanih plača vsak človek na leto 36·9 frankov (t. j. 14 forintov, 76 krajcarjev) in le ne-

katere druge prebogaté države jo v tem prekosé. Ogersko pa primeroma plačuje jako malo davkov — namreč skoro za polovico manj ko dežele tostran Litave — 19·3 frankov (7 forintov in 71 kr.). Najmanj dav-

kov plačujejo v kneževini srbski, ker narodna srbska vlada ne gleda na to, kako bi podložnike izmolzla in denar potrosila za nepotrebne stvari. Turškim poročilom ni dosti verovati, zato so povsodi vprašaji pristavljeni. Narodni statistikar.

Gnojenje vinskih trt.

Trta potrebuje, kot vsaka druga rastlina premnogo mineralične hrane, katero razpuščeno srka u sé.

Ker se pa trta le pod posebnimi pogoji sostave in kakovosti zemlje more razvijati in so te pogodbe pa le redko združene, je nalog gnojenja, da popravi te napake. Kakovost gnojnih sredstev in njihova sostava, mora tedaj vsled raznoternih sostav zemlje, tudi različna biti. — Tedaj se ne nahaja občni, splošni gnoj za vinske trte. —

Da se pa pozna pravi gnoj za zemljo je toraj treba, nekaj časa poskusiti različne gnoje. V ta namen se pognojé n. pr. po štiri vrste trt, ki so navadno enake, z hlevskim gnojem, z soljo, fosfatom in slino, ter opazuje velikost in pézo grozdov. Gnoj iz hleva nezagovarjati, bi bilo krivično. Kakovost grozdov na ta način nij čisto nič manja. Ako vsled tega gnoja raste preveč perje in les, se pa odpravi z skrajšanjem in obrezovanjem.

V prejšnji in novejši dobi so vinorejci rabili gnoj iz hleva in je brez dvombe dosedaj najboljše vrste gnoj in bi bilo gotovo nespametno, nasprotovati njegovaj rabi.

Krmenje konj s koprivami.

V spomladi imajo navado v deželah, kjer je izobraženost na višji stopinji, posebno na Saskem, Angleškem, severnej Franciji, pokladati konjem v spremembo kaj družega, kar jim zelo dobro tekne. Dobivajo namreč v krmo mlade koprive, na njivah izruvane, katere kljub mnogim bodljačem slastno uživajo, ker imajo v sebi, posebno korenine, mnogo sladkorja in se živalem dobro prileže. Skoraj bi rekli, da je to nekako pomladansko zdravilo, katero se jim podaje, ker koprivna piča bolje prebavlja, toda samo takrat, ako se živinčeti poda v množici. Toda ne samo po deželi kmetovalci rabijo to pičo, nego tudi po mestih, pri konjih za jahanje in kočijažnih, ne manje pri kavaleriji, da tedaj koprive popolnoma poplačajo trud, ki ga je treba pri izruvanji.

Iz tega pa pohaja še druga korist, namreč njive se otrebijo brez stroškov nepotrebne plevla, korist, ki se ne sme podcenovati. Kdor tedaj še nij poskusil konje krmiti z koprivami, naj le poskusi in naj ga ne zadržuje to, da je njegova živina vedno dobivala suho pičo, radostno bodo zapazili s kako slastjo požirajo neznao pičo in kako blagodarne nasledke ima to za nje v zdravotnem ogledu.

Žito.

pri nas navadno pšenica, raste v lahkej peččenej zemlji in na severu. — Na jugu jo sejejo zaradi dolge slame. Škoduje jej mnogo smod in sentjavost, vendar jej pa mraz mnogo ne škoduje, ker se prideluje visoko po planinah na Štirskem, Švici i. t. d. Najbolje obrodi na ledini ali na poljih, kjer se je poprej sejala ogršica, detelja, zeleno sočivje, predčasno zrelo sočivje, poletne oljuate rastline in lan.

Na nerodovitnej zemlji, je n. pr. najbolje grah, da se ona ovlaži. Redkokrat se seje ozima na krompijevo polje, često pa jarno žito. Ako se seje ozima za deteljo, naj se orje tri tedne pred setvijo, da se zemlja popolnem usede.

Mah na vinskih trtah.

Na starih vinskih trtah, posebno na mokrih krajih ali v mokrih letinah, obraste deblo in vejice posebno rado mahovje. Ono nij družega, nego ptujopasna rastlina, ki zasadi svoje korenine v belino vinske trte in slednej odteguje najbolji hranilni sok in to v takej meri, da izgubi popolnoma ali deloma svojo rast in plodnost, ter se končno celo posuši. — Zatoraj je jako treba paziti, da mahovje ne zraste in da se odstrani, posebno z oguljenjem pri cepenji trt, najbolje sredstvo je pa še, ako se trte namažejo z apnenim mlekom. Sleduje naj se stori pozno v jeseni ali pa takoj v začetku spomladi z kacim zidarskim čopičem na vseh trtah, mah se posuši, in apnenica odpade.

Brajda v kuhinjskih vrtih.

Na Angleškem so v novejši dobi hoteli splošno odpraviti brajde sadnjih drevov, ker odtegujejo kuhinjskim vrtom svetlobo in zrak. Če pa toraj na enej strani škodujejo v tem, ker odtegujejo rastlinam svetlobo, so pa zopet na drugej strani zelo koristne, ker varujejo

mlade rastline, pred silnimi vetrovi, kot kakov klobuk. — Brajda navadno obrodi izvrstno sadje, ker solnce in zrak imata vpliv na drevo od vseh strani; dalje bogato obrodi in sadje vetrovi ne obklatijo. Dalje zakrivajo brajde gredice s zeljenjavo, ter so stezice in pota v kuhinjskem vrtu podobna kacema mičnemu parku.

Razne stvari.

* (Šlezjski škof Förster v nesreči.) O strašni nesreči, ki se je pripetila knezoškofu dr. Försterju se poroča: Kočija škofova je bila le nekoliko sežnjev za janberškim gradom blizu mrežnih vrat, oddaljena, ko se naenkrat na bližnjem strmem griču pretrga veriga pri coklji, ter v divjem teku kočija, ki je bila obilo obložena, navzdol zdrdra. Kočijaž si je na vse moči prizadeval, da so dvema konjema odleteli podkvi. Toda bilo je vse zastoj. Ko se končno še enemu prvih dveh konjev pretrga oprsnica, zdvijajo konji s kočijo v kolobarji kar v divjem diru po griču. V sredi griča, kjer je ovinek se prekucnejo konji, voz zdrdra črez nje, ter prileti z vso močjo v neko lipo, na katerej se je razbil na kosce. Knezoškof je obležal pol na pokraji griča, noge so mu pa še visele v kočiji, njegov tajnik Hackenberger se je zvrnil za njim, komornik in kočijaž so prileteli iz kozleka na drevo, in potem na stran, en konj obležal je pod kočijo. Pomoč je bila takoj blizu. — Knezoškofa so vzdignili iz kočije, ter odnesli nazaj v grad. — Sreča za njega, da je ravno v tem trenutju, ko se je kočija preobrnila, pogledal skozi okno, če ne bi bil na kosce raztrgan. Glava je bila tako pobita, da mu je ves obraz otekel takoj k nepoznanju. Ledene obklade so mu neprenehoma morali polagati 20. ur. Otekline je nekoliko uplaknila, toda še mu nij moč, okolo in okoli rudeče otekle oči odpreti, neizvzemši drugih bolečin in ran. — Tajnik ima vso razrezano roko, in velike bule na nogah. Komornik ima izpahnjeno desno roko, kočijaž bluje kri z oteklimi persi na smrtnej postelji. Trije konji so zelo pobiti, eden ne bode več za rabo. V čeraj popoldne o 3. uri se je pripeljal na centralnem kolodvoru knezoškof videzno zelo bolan domov.

* (Ministerstvo kmetijstva) je sklicalo strokovnjake v vinstvu, kateri imajo preiskovati in posvetovati se, kako bi se zabranilo, da bi se ne razširila strašna trtna uš (phylloxera vastatrix),

ki v vinogradih tako korenine izpodje, da se cel vinograd posuši, in se je na strah avstrijskih vinstvenikov pokazala uže v Klosterneburgu, kamor je iz Francoskega zanesena.

* (Natis čeških časopisev.) Češki dnevnik imajo sledeče število naročnikov: „Narodni Listy“ se kolekujejo na dan v 4500 eksemplarih, „Pokrok“ v 2783 eksemplarih, „Posel z Prahy“ v 1878 eksemplarih in „Čech“ v 1656 eksemplarih. Tako so poročali „N. L.“ 20. t. m. in drugi listi nijso ugovarjali.

* (Tatvina.) Francu Coffou (Kafol) v Gorici je bilo pred nekaj dnevi ukradeno 226 napoleonorov, 250 gld. bankovcev, in trije lozi.

* (Nesreča na morji) in sicer v kanal de Manche se je pripetila vsled tega, da sta dva parnika trčnila eden v drugega, „Candahar“ in „Kindsbridge“; slednji se je takoj potopil, na katerem ste bili hčerka in soproga kapitanova. Mati je ravno hotela skočiti na parnik „Kandahar“, ko vidi, da hči njena nij zadosti pogumna njej sledovati, vrne se nazaj, ter žnjo skupno pogine.

* (Rusko olje na usnje) je bolje nego vsaka mast. Usnje je trdneje in mehčeje, ter posebno elastično, ako se namaže s tem oljem. Črevlji tako namazani nemalejo neprijetni duh in je tudi v zdravstvenem oziru zelo koristno. Ako se usnje, ki je bilo z ruskim oljem napuščeno, — lakiruje, se sveti lepše, posebno konjska oprava, nego s črnolom. Zatoraj se rusko olje živo priporoča zaradi mnogih koristij.

* (Grob kralja Matijaža) kakor „Hon“ poroča, so one dni odprli v kapelici v Stolno-Belgradu na Ogerskem, v katerem je Henselman mislil, da je pokopan kralj Matijaž. Toda v kapelici je bilo vse prazno.

Tržne cene.

V Ljubljani 28. oktobra 1874.

Pšenica 4 gld. 90 kr.; — rež 3 gld. 60 kr.; — ječmen 2 gld. 90 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 3 gld. — kr.; — prosó 3 gld. — kr.; — koruza — gld. — kr.; krompir 2 gld. — kr.; — fižol 5 gld. 80 kr.; masla funt — gld. 54 kr.; — mast — gld. 50 kr.; — špeh frišen — gld. 36 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; jajce po 2½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 30 kr.; — teletnine funt 32 kr.; svinsko meso, funt 27 kr. — sena cent 1 gld. 25 kr.; — slame cent — gld. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 80 kr.; — mehka 4 gld. 90 kr.

Loterijske srečke.

V Trstu 25. okt.: 57. 15. 53. 40. 13.